

Gardshistorie for Imshaug 1

Denne gardshistorien for Imshaug skrev Thor Hexeberg vinteren 1994/95, og grunnen til at han valgte nettopp denne garden, var at hans svigersønn og datter bor på en av gardene. I forordet takker han foruten Andreas Holmsen også Grethe og Hans Torp, Kari Torp Manengen, Karl Nissen Fuglseth, Borghild og Gulbrand Rønaas og Hans Rønaas for nyttige opplysninger. Del 2 av gardshistorien kommer i neste nummer av Artikler.

Imshaug grenser i nord til Borgen, i øst til Blakersund, i sør til Glomma og Val og i vest til Val. Det er mjelejord på sletta, men leire i bakkene, delvis hard leire.

Navnet er ikke lett å forklare. Den gamle dialektuttalen var Immsu. Men i flere gamle dokumenter ender navnet på -haug i forskjellige former. Det kan virke litt rart i dag, for når en kommer til Imshaug nå, ligger garden på en slette. Men hvis en kommer fra Glomma, som de første menneskene sannsynligvis gjorde, ligger garden på en høyde, og det kan forklare denne delen av navnet. I verket Norske Gaardnavne fra omkring 1900 antydes at forstavelsen kan ha sammenheng med det gammelnorske ymiss, som skulle bety noe i retning av forskjellig eller avvekslende. Men vi må nok innrømme at tolkningen av den første delen av navnet er usikker.

Hvor gammel er garden? Gunnar Rudie skriver i bygdeboka for Sørumsund at garden sannsynligvis ble tatt opp i vikingetiden (ca. 800 - 1050), og det kan passe bra.

Fortsatt går det i dag en vei forbi husene på begge Imshaug-gardene ned til

Blakersund og det gamle sundstedet over Glomma. Garden hadde dessuten fra gammelt av en vintervei som gikk forbi Val, ned mot bekken mot Hol og Lørenfallet. Det fortelles at Hans Imshaug (1846 - 1933) gikk denne veien en gang i året for å holde hevd ved like.

I bygdeboka for Sørumsund er det opplyst at det skal ha vært et par gravhauger med hellegang imellom, plassert mellom Imshaug og Borgen. Disse haugene er nå borte.

Fra 1675 - 1679 var Danmark-Norge i krig med Sverige, den såkalte Gyldenløve-feiden. I 1676 kom et svensk innfall mot østsiden av Glomma. Flere gardar i Blaker ble brent, og svenskene satte også over Glomma og brente Imshaug. Vi vet at Imshaug i 1690 ble "utlagt" til fenrikskvarter og at garden (dvs. begge gardene) i 1701 var dragonkvarter.

Imshaug og Blakersund tilhørte i middelalderen Skaun, som er et gammelt navn på Sørumsund. Men etter 1575 hørte begge gardene til Aurskog (Blaker). Det er ingen opplysninger om hvorfor denne overføringen skjedde, men kirkebøkene forteller om nærmere kontakt med Aurskog/Blaker enn med Sørumsund. I 1861 ble begge Imshaug-gardene sammen med Blakersund overført til Sørumsund igjen. I en uttalelse i denne forbindelse nevnes at beboerne på Imshaug og Blakersund ønsket å bli overført til Sørumsund, og en skulle tro at dette var mere bekvemt enda det som nevnt hadde vært nær forbindelse mellom Imshaug/Blakersund og Blaker. Et par steder i kirkeboka er det nevnt at barn fra Imshaug er døpt i Sørumsund kirke fordi det var umulig å komme over Glomma til Blaker kirke. Denne vaklende tilhørigheten mellom Aurskog og Sørumsund har skapt en del kildemessige problemer når gards-historien skal skrives.

Imshaug ble delt i to midt på 1600-tallet, og det er fremdeles bare to garder som heter Imshaug. Det ser ut til at jordene på de to gardene ble liggende om hverandre, for det ble holdt utskiftning i 1866. Der er det beskrevet hvorledes innmarka ble delt, og det er nevnt at Hans Hansen (br. nr. 2) "bortfører" sin del av kjona fra Anders Gudmundsens jorde (br. nr. 1). Etter dette ser det ut til at de to gardene hadde kjone sammen. Ei kjone var et lite hus som ble brukt til tørking av korn eller malt. Tørkingen foregikk ved åpen varme, og ei kjone lå alltid et stykke fra husene på garden på grunn av brannfaren. Det samme gjaldt smia, som på br. nr. 2 ble revet for noen år siden. Ved utskiftningen i 1866 fikk Hans Hansen 2 specie-daler av naboen for å opparbeide en ny vei. Etter dokumentet å dømme skjedde delingen til begges tilfredshet. Som nevnt virker det som begge gardene hadde kjone sammen. Det er også en tradisjon om at begge gardene hadde felles låve.

Det stod en kirke på Imshaug i middelalderen. Denne kirken blir behandlet i et eget kapittel.

Matrikkelgarden Imshaug

Matrikkel er et offentlig jordregister med en rekke opplysninger til bruk for skatting osv. Med matrikkelgarden Imshaug menes hele Imshaug, altså begge de to nåværende gardene, som senere har fått gardsnummer 29. Bruksnumrene er nyere og angir deler av den opprinnelige matrikkelgarden. Vanligvis er det slik at den eiendommen som har det laveste bruksnummer er den eldste, men dette gjelder ikke for Imshaug-gardene. Imshaug ble delt i to i 1600-årene, og det var helt tilfeldig hvilket bruk som fikk nr. 1 og hvilket som fikk nr. 2.

Fra gammelt av har norske gardar vært delt inn i fullgarder og halvgarder, alt etter størrelsen, eller egentlig verdien. Dette var såkalte skatteklasser, og fungerte slik at en fullgard betalte dobbelt så mye skatt som en halvgard. Skattegrunnlaget var altså garden, ikke personen. En

fullgard måtte være på minst to markebol, og man regnet med at en fullgard trengte hjelp av flere enn familien. På 1500-tallet kom forordningen om en ny gardklasse, kalt ødegard eller kvartgard. Mange av disse ødegardene var gardar som hadde blitt nedlagt etter svarte-dauden i 1350, men som senere var blitt tatt opp igjen.

Imshaug var fullgard før svarte-dauden, og garden må ha vært stor. Den gamle skylda var på minst seks markebol (48 øyresbol). I nyere tid var skylda to skippund tunge, og det tyder på et betydelig landskyldfall etter svartedauden i 1350. Stattholder Hannibal Sehested ville gjennomføre en reform av skattesystemet, og han utferdiget i 1644 den såkalte skatteordinansen hvor det ble krevd at det skulle opplyses om navn på brukerne, eierne, størrelsen på landskylda, om skatt m.v. Det som er skrevet nedenfor gjelder hele Imshaug, altså begge gardene.

Skattematrikkelen fra 1647 forteller at bonden på Imshaug het Tron (det er muligens feilskrift for Tord), og at skylda var to skippund tunge til Oslo bispegård. Skatten var seks riksdaler. Den såkalte Landkommisjonen av 1661 opplyser at brukeren het Thord. Garden hadde fire hester, seks ungfø, ti kuer og åtte sauer. Utsæden var ti tønner havre og tre tønner blandkorn (en blanding av havre og bygg). Garden betalte tiende av $5\frac{3}{4}$ tønne havre, $2\frac{1}{4}$ tønne blandkorn og $1\frac{1}{2}$ setting hamalkorn, det er rug eller hvete. En setting er $1/16$ tønne. Hvis en ganger dette med ti, skulle en få en avling som altså ble $57\frac{1}{2}$ tønne havre, $22\frac{1}{2}$ tønne blandkorn og snaut en tønne hamalkorn. En tønne var på ca. 140 liter. Matrikkelen av 1665 har noen lunde de samme opplysningene, men nå er det oppført to brukere, Tord og Anders. Det står at garden har skog til gjerdefang. Alle gjerder, eller mer presist skigarder, var staur eller bord, og det gikk med mye skog. Det står også at garden skal ha en have hvor der ble dyrket humle som ble brukt til øl-brygging.

Vi fikk en ny matrikkel i 1723, som imidlertid ikke ble satt ut i livet, men som

har en rekke viktige opplysninger om gardene. Det står at Imshaug-gardene hadde "måtelig" jord. Garden hadde ikke kvern, heller ikke husmannsplasser. De to bøndene på Imshaug kunne til sammen så tre tønner blandkorn og 14 tønner havre. De høstet 36 lass høy; disse lassene var små. Vi legger merke til at det ble sådd litt mere i 1723 enn i 1661. De to gardene til sammen hadde tre hester, 20 kuer, 16 sauer og tre geiter, altså en liten økning fra midt på 1600-tallet. Opplysningene om de nye matrikkelene fra forrige århundre er tatt med under kapitlet om skyld.

Hva er gardens skyld uttrykk for?

Noen steder i denne gardshistorien er brukt betegnelsen skyld. Det dreier seg ikke om gjeld i moderne forstand, men om landskyld. Landskylda var den avgift en leilending skulle svare årlig til eieren av en gard for å bruke den. I 1600-årene var de fleste bønder i Norge leilendinger. Det gjaldt også Imshaug.

Vi har en del opplysninger om jordeierne, spesielt kirken, i 1300-årene. Da var det vanlig å uttrykke størrelsen på en gard, eller mer presist, verdien, i det såkalte boltallet. Hvis en gard var på en markebol, betydde det at leilendingen skulle svare en avgift som tilsvarte en forngild mark (en pengeenhet) årlig til eieren for å bruke garden. En gard måtte være på minst to markebol for å være det man kallte en full-gard. Imshaug var på hele seks markebol, altså en ganske stor gard.

I nyere tid blir skylda uttrykt i tunge og smør. Tunge vil si korn eller malt. For Imshaugs vedkommende er det bare snakk om tungeskyld. Den ble målt i skippund (skp.), som ble delt i 20 lispund (lsp.). I 1600-årene var et skippund 185 kg, senere 160 kg. Imshaug var på to skippund tunge, en middels stor gard, eller iallefall fullgard. Dette skyldtallet betyr at brukeren av Imshaug skulle levere ca. 360 kg korn for å drive garden. Vi kan imidlertid regne med at disse naturalytelsene etter hvert ble omgjort til penger. Imshaug ble delt midt

på 1600-tallet i to like store deler, hver på 1 skp. tunge. Men selv etter at en gard ble selveiergard, beholdt den skylda, som da ikke lenger sa noe om avgift. Årsaken var at skylda uttrykte verdien av garden. Dette var viktig, for i mange tilfeller ble skylda brukt som utligningsgrunnlag for skatt og andre avgifter. I 1830-årene fikk vi nye betegnelser. Nå ble skylda uttrykt i daler, ort og skilling, som ikke hadde noe med de aktuelle pengeenhetene å gjøre, men bare uttrykte verdien og dermed skattegrunnlaget. Imshaug fikk en samlet skyld på 6 daler, 3 ort og 6 skilling. Denne ble imidlertid kraftig redusert, for i 1838 har hver av de to gardene bare 1 daler i skyld.

I 1886 fikk vi betegnelsene mark og øre, som vi fremdeles har. Matrikkelen av 1903 har disse opplysningene om Imshaug: Br. nr. 1, Fanejunker A. Wethal, 7 mark 28 øre. Br. nr. 2, Hans Hansen den yngre, 7 mark 9 øre. Br. nr. 3 Moskaug, Kristian Hansen, 43 øre.

Fremdeles er det slik at en fraskilt del av en gard får sin skyld, som da trekkes fra den eiendommen den er skilt fra. I dag betyr dette ingen ting, men en gang var det altså viktig som beregningsgrunnlag for skatter og avgifter.

Tidlige eiere til Imshaug

Opprinnelig var selvfølgelig Imshaug selveiergard, men i likhet med de fleste gardene i Norge i middelalderen ble den leilendings-gard. Det er derfor en i dag i en gardshistorie skiller så klart mellom eiere og brukere.

Gunnar Rudie skriver i bygdeboka for Sørums at det må ha vært storfolk på Imshaug i gammelnorsk tid (ca. 1150 til ca. 1350). For det første stod det en kirke på garden som høyst sannsynlig var bygd av en stormann, og for det andre forteller Røde-boka (Biskop Eysteins jordebok) at Imshaug-folkene eide jordegods vidt omkring.

Professor Andreas Holmsen har skrevet eierhistorien for gardene i Sørums, og det er hans opplysninger som er brukt her. I 1300-årene var Imshaug på 6

markebol, og det er en stor gard. Garden var kirkegods, men har aldri tilhørt Imshaug kirke. Holmsen mener at garden alt tidlig har kommet under en større godseier som gav den i sin helhet til domkirken i Oslo, Hallvardskirken. Imshaug ble etter hvert kannikgods ved denne kirken. Kannikene var prester som var knyttet til en domkirke, og det var helt vanlig at disse ble lønnet med jordegods, dvs. landskyldinntektene av jord. Imshaug hørte til noe som het Imshaug prebende. Et prebende var betegnelsen på jordegods som hørte til kannikene ved en domkirke. Navnet Imshaug prebende kommer av at Imshaug er nevnt først i denne godsporsjonen som hørte til kannikene. Imshaug prebende bestod av hele garden Imshaug samt seks andre parter som var mindre.

Imshaug prebende, med garden Imshaug, har skiftet eiere flere ganger. Et notat fra 1549 viser at prebendet har tilhørt en som het Laurits Kristoffersen, sannsynligvis en geistlig. Et notat noen år senere, i 1595, viser at en av eierne har vært Hans Olsen, men senere vet vi at den kjente Oslo-bispen Jens Nilsson (død 1600) disponerte og kanskje eide garden. Nå var skylda satt til bare 2 skp. malt eller tunge. Vi har allerede nevnt at garden før svartedauden (1350) var på hele seks markebol. Nå er ikke disse skyldbetegnelsene markebol og tungeskyld helt sammenlignbare, men det er iallfall et faktum at landskylda på Imshaug hadde falt drastisk etter svartedauden og pestepidemiene etterpå. Imshaug prebende ble slått sammen med en rekke andre prebender til det som ble kalt "portio choralium", dvs. korguttenes porsjon.

Garden Imshaug ble etter reformasjonen i 1536 tildelt biskopen i Oslo (senere Kristiania). Det er derfor bygselbrevene på Imshaug er utstedt av de forskjellige biskopene. I 1836 fikk Gudmund Jakobsen kongeskjøte på br.nr. 1 og Hans Hansen på br.nr. 2. Begge betalte 500 speciedaler for garden. De ble altså de første selveierne på Imshaug i nyere tid, og

etter dem er eier og bruker en og samme person.

Brukere av Imshaug-gardene

Det ser ut til at Imshaug var udelt til ut i 1600-årene. Brukeren het Torer Kristoffersen, født omkring 1630. Hva hans kone het, vet vi ikke, men manntallet fra 1701 oppfører to sønner, Hans 29 år og Anders, dragon, 27 år. Torer (også kalt Tron) er oppført som eneste bruker av garden i 1647 og 1661. Han kunne så ti tønner havre og tre tønner blandkorn (blanding av havre og bygg) og hadde fire hester, ti kuer, seks ungfø og åtte sauer. Garden var altså ganske stor.

G.nr. 29, br.nr. 1

Allerede i 1665 er det oppført to brukere på Imshaug, slik det fremdeles er. De to brukerne het Torer og Anders. På den delen som senere fikk br.nr. 1, bodde Anders Simensen, sannsynligvis født i 1624. Han døde en gang mellom 1664 og 1666, for det siste året er enka Rønnaug oppført som bruker.

Det er nok denne Rønnaug Audunsdatter (Oudensdatter) som det ble holdt skifte etter i 1687, da det opplyses at hun var død. Vi vet at Rønnaug ble gift en gang til med en som het Hans Rasmussen, og som overtok garden. Det ser ikke ut til at Rønnaug fikk noen barn. Det er iallfall ikke nevnt noen i skiftet i 1687. I dette skiftet er nettoformuen oppgitt til 202 riksdaler, en meget pen sum den gangen.

Hans Rasmussen giftet seg igjen med en som het Karen Larsdatter, og de fikk en sønn som het Rasmus. Det er sannsynlig, men ikke helt sikkert at Rasmus Hansen, f. 1689, overtok garden etter faren. Rasmus Hansen bodde i hvert fall på Imshaug i 1742, da det ble holdt skifte etter Karen Torersdatter (se nedenfor).

Hvor lenge Rasmus drev garden, vet vi ikke, men manntallet fra 1791 oppfører Amund Gundersen som bruker. Om det er noe slektskapsforhold mellom Amund og Rasmus, er ikke godt å si.

Amund skulle etter manntallet være født i 1672, og det er vel denne Amund Gundersen som døde i 1752. Amund var gift iallfall to ganger. Hva hans første kone het, vet vi ikke, men den andre het Karen Torersdatter, og hun døde i 1742, da det ble holdt skifte etter henne. Kirkeboka oppgir at hun da var 76 år. Hun skulle altså være født i 1666.

Skiftet oppgir disse barna: Gunder (se nedenfor), Hans, 1704 - 1776, gift 1. gang med Karen Kristiansdatter, gift 2. gang med Karen Andersdatter Imshaug, overtok nabogarden. Videre er nevnt Maren, 1709 - 1745, som ble gift med Jakob Jakobsen Kvevli. Et skattemanntall fra 1711 (den såkalte skoskatten) forteller at Amund hadde to sønner og to døtre. Det har altså vært en datter utenom Maren som er nevnt i skiftet, men hun er vel død før 1742 og sannsynligvis ugift. Det er uvisst om disse barna var av første eller annet ekteskap. Ved skiftet etter Karen Torersdatter i 1742 oppgis nettoformuen til 28 riksdaler, og det var ikke rare greiene.

Det er usikkert hvor lenge Amund drev garden, men den neste brukeren ble iallfall han sønn Gunder Amundsen, 1699 - 1772. Gunder var gift to ganger. Hans første kone var Siri Tronsdatter Imshaug, f. sannsynligvis 1684, død 1742. Hun var fra den andre Imshaug-garden og hadde vært gift med Anders Andersen Imshaug tidligere. Gunder giftet seg igjen med Berte Rasmus-datter Skugstad, 1715 - 1784. De fikk en sønn som het Amund, men han døde som liten. Det ser ikke ut til at de fikk flere barn.

Året etter at Gunder er død, i 1773, utsteder biskop Nannestad bygselbrev på denne delen av Imshaug til Jakob Andersen. Det står i bygselbrevet at Gunder Amundsen har brukt garden og at hans enke Berte frivillig har "opplatt" bruken til Jakob. Det er kanskje denne Jakob Andersen som i 1762 er oppført som tjenestekar hos Gunder Amundsen Imshaug. Bygdeboka for Aurskog og Blaker viser at Jakob Andersen, 1746 - 1824, var fra Kvevli i Blaker og at han var

sønn av Anders Rasmussen Skugstad på Kvevli. Det er derfor rimelig å anta at han var brorsønn av Berte Rasmus-datter, som var gift med Gunder Amundsen her på garden.

Det bygselbrevet som Jakob fikk i 1773 inneholder de vanlige betingelsene. De går ut på at han må svare de vanlige utgiftene, holde hus og jordvei i god stand. Til bygselbrevet er festet en vilkårs-kontrakt. Der står det at Berte Rasmus-datter på grunn av alder og svakhet ikke kan stå for gardsbruket og husholdningen. Jakob skal sørge for varmt hus til henne og godt rom til innboet. Dessuten skal Berte ha en rekke naturalytelser. Det er nevnt årlig to tønner havre, en kvartel bygg (kvartel eller kvarter er ¼ tønne), en setting (dvs. 1/16 tønne) linfrø. Jakob skal fø for henne to kuer og en sau. Videre skal hun ha gratis tjenestejente. Og til slutt står det vanlige om at Jakob skal sørge for en forsvarlig begravelse. Dette vilkåret er taksert til 80 riksdaler.

Jakob ble gift med Anne Hansdatter Kjølstad, 1755 - 1815, fra Blaker. Det er bygdeboka for Aurskog og Blaker som opplyser dette. Jakob og Anne fikk disse barna: Berte Maria, f. 1775, gift med Kristoffer Olsen Artei, Marte, f. 1777, gift med enkemann Lars Olsen, husmann i Gjerdrum, Gudmund (se nedenfor), Jakob, 1783 - 1785, Amund, f. 1788, kalt skarp-skytter, gift med Marte Andersdatter Asak.

Jakob Andersen drev garden til i 1792, da han frivillig avstod den til sin bror, ifølge bygselbrevet fra biskop Schmidt. Den nye brukeren ble altså Jakobs bror Rasmus Andersen. Han var sannsynligvis fra Kvevli. Imidlertid drev han ikke garden i så mange år, for i 1798 utstedte biskop Schmidt igjen bygselbrev på denne garden, denne gang til hans brorsønn Gudmund Jakobsen, 1779 - 1841. Hans kone het Maria Pedersdatter, kirkeboka oppgir at hun døde i 1842, 62 år gammel. De fikk mange barn: Anders (se nedenfor), Mari, f. 1800, Hun fikk utenom ekteskap en sønn som het Hans Olsen, men giftet seg visst senere med barnefaren Ole

Hansen Sørli, Peder 1806 - 1848, ugift, Maria, f. 1808, Kristian, f. 1811, død liten, Karen, f. 1812, gift med Jon Andersen Berg, Anne Kristine, f. 1814 eller 1815, gift med Kolbjørn (?) Olsen Ramstad i Fet, Berte, f. 1818, Inger Maria, f. 1821, Kristine, f. 1824, Johan, 1826 - 1881, gift med Edle Olsdatter Nordgren på Svarstad i Blaker, overtok visst Østre Svarstad. Både Berta og Kristine bodde på Imshaug ennå i 1875. Gudmunds foreldre bodde på Imshaug i 1801, men Rasmus forsvinner ut av kildene.

Brukeren blir selveier

I 1836 fikk Gudmund Jakobsen kongelig skjøte på garden for 500 speciedaler. Han ble altså den første selveieren på denne Imshaug-garden i nyere tid. En påtegning på skjøtet forteller at vilkårs mannen Jakob Andersen døde i 1824. Gudmund stod som eier av garden til 1840, da han solgte til sin sønn Anders Gudmundsen, 1803 - 1885. Han betalte 700 speciedaler og overtok gjeld på 500 daler til justisråd Nilson. Det er vel denne Nilson som bodde i Vest-Bingen og som har fått jernkors på Sørum kirkegård.

I forbindelse med overtakelsen av garden opprettet Anders en livørekontrakt (føderådskontrakt) med sine foreldre. Der står det at Anders overtar åtte tønner havre, fire tønner rug, tre tønner bygg, to tønner erter og seks tønner poteter. Dette er vel avlingen fra 1840 som fulgte med garden, for dokumentet er datert 19. desember det året. Anders skal holde sine foreldre med noe slakt, ei ku som melker og dessuten ti speciedaler årlig i "håndpenger".

I 1872 søkte Anders om lån i Hypotekbanken, og i den forbindelse ble det holdt besiktigelse og takst på garden. Takst-dokumentet opplyser at Anders kunne så 20 tønner havre med sju fold, fire tønner bygg (ti - tolv fold), 1 ½ tønne rud (15 - 18 fold), ½ tønne hvete (ti fold) og en tønne erter (åtte til ti fold). Det ble videre satt ti tønner poteter som gav ti - tolv fold.

Garden fødte tre hester, tolv storfe, fire ungfø, ti sauer og tre griser. Det er

nevnt at det til garden ligger en husmannsplass med tre speciedaler i årlig leie. Det dreier seg om Veiby, som egentlig ikke var noen husmannsplass, ettersom det bare var noen hus uten jord. Husene på garden var nevnt. Det var en hovedbygning, en drengestuebygning, et stabbur, en låve med stall, et fjøs, et saue- og grisehus, et vedskjul samt smie og kjeller. Alle husene var i alminnelig god stand, står det i takst-dokumentet. Det står videre at salg av melk, kjøtt og en del korn utgjorde 300 speciedaler i året. Garden med innmark, utmark og hus ble taksert til 4.000 speciedaler.

Anders var den siste av den gamle slekten på Imshaug. Han døde i 1885. Den nye eieren ble Amund Wethal, f. 1840. Han var fra Vettal i Ullensaker og var fanejunker (høyeste underoffisersgrad). Han var dessuten ordfører i Sørum 1884 - 1893. Hans kone het Maren Gurine Hansen, f. 1843. Folketellingen av 1891 nevner to barn: Anne Dorte, f. 1868 og Hans, f. 1872, som ble gift med Gunda Aasnes og ble herredskasserer i Sørum.

Wethal har bygd de fleste husene på garden, blant annet hovedbygningen. Han hadde garden til 1904, da han solgte for 22.000 kroner til Olaf Lysand, som hadde garden i bare seks år. Vi har ingen opplysninger om hans familie, men han flyttet visst fra Imshaug til Ullensaker.

Den neste eieren ble Lina Sennerud, som overtok Imshaug i 1910. Hun var født i 1861 og døde i 1927, enke etter Ole Halvorsen Sennerud, 1853 - 1904. Lina var født Grini og var fra Rælingen. Barn: Hilda, f. 1889, gift med Oskar Moskaug, Olga, gift med Alfred Torp (se nedenfor), Margit, f. 1896, Lovise, f. 1898 og Ingrid, f. 1899, gift med Kristian Grini. Lina solgte garden i 1917 og flyttet fra Imshaug.

Den nye eieren ble Thoralf Hvoslef, 1885 - 1962, gift med Arna Frøen, 1893 - 1963, fra Val. Barn: Ida, f. 1914, gift med Georg Jacquet, Grete, f. 1917, gift med Thorleif Grimm, Hans, f. 1921, gift med Joran Kjær, overtok Val, Svein Erik, cand.

jur., f. 1922, Inger Unn (Lillesøster), f. 1924, gift med Steinar Henriksen.

Hvoslef bygde nytt fjøs på eienommen i 1925 eller 1926. Hans svigerfar, Emil Hvoslef på Val, oppførte et lite hus som han kalte "Eftertanke". Huset står på garden ennå. I 1929 solgte han Imshaug og kjøpte sin kones barndomshjem Val. Hvoslef var ordfører i Sørumsand fra 1929 til 1941, unntatt en periode da Størsrud var ordfører. Hvoslef ble avsatt av de nazistiske myndighetene i 1941.

Den nye eieren på Imshaug ble Alfred Torp, 1890 - 1972, gift med Olga Sennerud, 1893 - 1955, fra Imshaug. Barn: Kåre, 1915 - 1993, lektor, gift med Magnhild Stubdahl, Oss, 1917 - 1942, Hans, f. 1920 (se nedenfor), Mina, f. 1922, formingslærer, og Asbjørn, 1930 - 1938. Alfred Torp var bestyrer ved Jernbane-

I Kristian Lieunghs fortelling om sin oppvekst på Melvold i Frogner i mellomkrigstida er vi nå kommet fram til den sjuende artikkelen, som handler om farer og gleder en ung krabat på fire-fem år kunne møte på den tida.

skolen. Han ble valgt til ordfører i Sørumsand i 1945 og fungerte i det vervet i 19 år.

I 1954 solgte han garden til sin sønn Hans Torp, f. 1920, gift med Grethe Olstad fra Bingen, f. 1923. Barn: Anne Margrethe, f. 1946, ansatt i Bankenes Betalingssentral, gift med Thor Helge Holm, Odd, f. 1949, kjøreinstruktør, gift med Jorun Ski, Kari, f. 1952, adjunkt, gift med Ragnar Manengen, Bente, f. 1957, gift med Jan Sollien, Guri, f. 1963, samboer med Ragnar Bjørntvedt. Hans Torp har bygd det nåværende fjøset med overbygg. I 1968 solgte han garden, men holdt igjen en tomt som han bygde villa på. Nå bor Grethe og Hans Torp på Sørumsand.

Den nye eieren ble Nils Erik Fuglseth, 1937 - 1974, gift med Kari Nissen Thrana, f. 1940. Fra et tidligere ekteskap har Kari to barn, Pål Nissen Granlund, f. 1963, advokat, og Katja, f. 1966, cand. mag. Fuglseth var galopp-trener. Det er hans enke som eier garden

nå. Kari er lege og arbeider på Lørenskog. Eiendommen er nå på 276 mål med inn- og utmark, og er forpaktet bort til Pål og Hans Rønaas.

Thor Hexeberg

Thor Hexeberg vil i neste utgave av Artikler fortsette gardshistorien for Imshaug med å fortelle historien om bruksnummer 2 og 3, husmannsplasser under Imshaug og litt om kirken på stedet.

Bygdebokprosjektet trenger flere frivillige til kildearbeid

Du behøver ikke ha drevet med slekts-historie eller ha erfaring med lesing av gotisk skrift. Akkurat nå trenger vi faktisk først og fremst noen som er habile på data, og som kan taste inn håndskrevne av-skrifter fra kirkebøkene. Har du lyst til å gjøre en innsats for å få laget bygdebøkene for Sørumsand og vil treffe nye venner i et utviklende miljø, så ta kontakt med Morten Moen på telefon 63 82 46 54. Vi har kontor på Landbrukskontoret på Sørumsand med to PC'er.

Oppvekst på Melvold i Frogner i mellomkrigstida Del 7: På egen hånd

Det er ikke helt ufarlig å være liten på en gård. Den gang var det ikke like store maskiner som i dag, men noen farer fantes det likevel. Jeg var vel fire år og gikk og ruslet barbert rundt på gårdsplassen om sommeren. På min ferd kom jeg bort til vannkummen og drev sikkert der og sølte med vann.

Nå ville uhellet at det lå et greip på bakken med tinnene skrå oppover. På en eller annen måte fikk jeg stukket en greip-tinne gjennom hælen på innsiden av den store senen. Greiptinnen var vel ikke særlig steril heller. Jeg fikk selv trukket greip-tinnen ut igjen og det gjorde sikkert svært vondt. Etterpå kom jeg gråtende inn til mor og søstrene min for å få trøst. Det hele gikk likevel bra, og det ble heldigvis ingen betennelse i såret.

Det var trolig samme sommeren at jeg en kveld var borte, og ingen visste hvor jeg var. Søstrene mine hadde lett alle steder hvor de kunne tenke seg at jeg kunne være, men fant meg ikke. Til slutt fant de på å gå inn i den innerste drengestua i bryggerhuset for å spørre en eldre gårdskar som bodde der om han hadde sett noe til meg.

Da de åpnet døra til rommet hans, fikk de i den tette tobakksrøyken som var der inne se mannen sitte på sengekanten og spille på toraderen sin. Bortenfor han fikk de i den tette røyken se meg. Jeg satt og var visst helt betatt av musikken hans. Musikken var sikkert enkel, men jeg koste meg med den likevel, og likte meg godt i selskap med gårdskaren. Trekkspillmusikk syntes jeg senere veldig godt om.

Det var vel i fireårsalderen jeg også gjorde mitt første forsøk på å male en vegg. I bryggerhuset stod det en boks med rød-maling og en malerkost. Jeg hadde nok sett en eller annen male og fikk lyst til å gjøre det samme. Som tenkt så gjort. Jeg tok malingsboks og kost og begynte å kline maling på den blå plankeveggen i bryggerhuskjøkkenet.

Heldigvis hadde det ikke gått lang tid før mor kom forbi og fikk se hva jeg holdt på med. Da hun hadde fått fra meg malerkosten og fått tørket det meste av malingen fra veggen og meg, fikk jeg ris. Det var absolutt fortjent og jeg tok ingen skade av det. Det satte bare en effektiv stopper for min trang til å male på egen hånd foreløpig. Rester av malingflekken var det imidlertid merke etter i lang tid.

En annen gang, det var om våren og jeg var antakelig litt større da, skulle jeg kappe ved. Far og gårdskara holdt på med å kappe ved på kappsaga borte ved vedskjulet. Det ville jeg også prøve. Jeg fant ei lita stikksag med rødbrunt håndtak og prøvde meg på noen bordstumper under stabburet. Disse ville ikke ligge rolig, så jeg syntes nok det ble for plundrete.

Da fant jeg på noe veldig lurt: Ved enden av en syrinhekk på sydsiden av stabburet stod ei ganske stor bjøk. Den

ville nok stå rolig om jeg begynte å sage i den, tenkte jeg. Jeg tok saga og begynte å skjære i en for meg beleilig høyde. Jeg kom gjennom barken og inn i veden før far fikk se hva jeg holdt på med. Han kom raskt bort til meg og tok fra meg saga. Men det vesle merket i barken på treet syntes i mange år.

Kristian Lieungh

Kjenner du eldre mennesker som har noe å fortelle om hvordan det var i Blaker og Sørumsand da de var unge? Ta kontakt med oss i historielagets styre. Vi vil gjerne gjøre intervju med eldre mennesker som har noe å fortelle om gamle dager på lydbånd. Det er ikke nødvendig å *skrive* minnene ned.

Gårdshistorie inntil 1647

I et arkivskap på biblioteket i Sørumsand ligger det et manuskript med denne overskriften. Det er skrevet av den senere professor i historie, Andreas Holmsen. På omslaget står det "TIL BIND III". Et usignert brev til "Hr. cand. filol. Andreas Holmsen, Oslo" er med blyant datert "juli 44". Dette er to år etter at førstebind av bygdebok for Sørumsand var utgitt, og optimismen er stor med tanke på en snarlig utgivelse av bind to og tre, det siste med gards- og slektshistorien.

Fordi vi nå står foran realisering av bygdebokprosjektet, vil vi gjerne trykke Andreas Holmsens manuskript her i Artikler fra Blaker og Sørumsand historielag. Og vi velger den rekkefølgen som Holmsen selv valgte, nemlig etter stigende matrikkel-nummer. Denne gang er vi kommet fram til gardsnummer 11, 12, 13, 14 og 15.

Norum

De to matrikkelgårdene vi har idag, går tilbake på to fullgårder i 1577 og visstnok også i gammelnorsk tid. Blev alt tidlig skilt fra hverandre som "vestre" og "østre". Den østre gården hadde i 1577 1/3 skilling i vissøyretillegg, så den må ha hatt en ødegård til underbruk, men uvisst hvilken. Hver av N-gårdene skyldte i nyere tid 1 1/2 skpd tunge og 1 1/2 bpd smør.

Eierforhold

Norum vestre. 1616 var bygselherren Osloborgeren Sefren Jenssen, men gården blev kalt "bondegods", så Osломannen hadde den nok i pant fra en bonde. Den eneste opplysning vi har fra gammelnorsk tid, tyder på at det var bondeiere dengang også; det er at Sørsum prest eide 1 øyrebol i N (kan like gjerne være N. østre), som i 1393 var kommet fra prestebølet igjen, vel ved makeskifte - slike småparter fikk kirken i regelen bare fra bønder. I jordeboka fra 1624 er den godsrike Oslorådmand Bertel Hellessen eier av 1 skpd pantegods i gården; det var den største parten, så han må ha rådd for bygsla, og har vel overtatt pantet etter Sefren Jensen. En annen Osloborger, Anthoni Truelsen, eide 1 ½ bpd smør i "Vester Norumb", men det siste ½ skpd av skylda (som i verdi kunne svare til 1 ½ bpd smør) tilhørte både i 1624 og 1615 en bonde, Peder Jonsen Solberg i Skedsmo (1615 bare kalt "dreng" på gården der). I 1647 er Peders part overtatt av Amund "deelen" (vel helst Dæli i Enebakk), men ellers er det snudd rent opp ned på eier-forholdet: Bertel Hellessens sønn Helge Bertelsen har fått 1 ½ bpd smør, mens Bertels pant med bygsla er gått over til brukerne av gården, Arne og Gudbrand Norum.

Norum østre. 1616 nøyaktig samme eieroppgave som for N. vestre. Den burde jo være riktig, men helt trygge kan vi ikke være i et slikt tilfelle. 1624 er bygselparten kommet under sognepresten i Skedsmo, hr. Jens Mouritzen, mens Osloborgeren Anthoni Truelsen satt med 1 ½ bpd smør i denne gården likesom i den vestre. Eierne av det resterende ½ skpd er ikke å finne. 1647 er så hele gården kommet under storbonden Hans Stalsberg i Skedsmo.

Hol og Løren

Efter eldre skyld og plass i matriklen må g.nr. 13 være en gammel Løri-gård, som omkring 1800 eller så fikk navnet Hol. Noen eldre matrikkelgård med det navnet finner en ikke i Sørsum hovedsogn*; men

på Løri var det åpenbart ennå ved leirfallet 1794 to matrikkelgårder, hvorav altså bare den ene kom med i matriklen av 1836. Navneskiftet for den andre - nordre - gården kan henge sammen med de forstyrrelser den store skredulykken skapte. Det er en mulighet at det nye navnet stammet fra en ødegård som het så, og som var gått opp i den nordre Li-gården. Noen slik ødegård er imidlertid ikke kjent. (En ødegård under Prestegården tett ved kalles i kilder fra 1500 og 1600-årene stadig "Huol"; men det må være den nuværende Hvalsødegården, som ikke har med Hol g.nr. 13 å gjøre.)

L. var 1577 to fullgårder, hvorav den ene hadde et vissøretilllegg på 1 skilling. Det gjaldt ganske sikkert "Vølner engeland" - det senere Løri-øgarn (se g.nr. 7). 1616 og senere ser vi at det blev brukt under begge K-gårdene, og 1647 er skylda av ødegården delt mellom dem med 5 lpd på hver. Selve L-gårdene skyldte i nyere tid 2 skpd 2 ½ lpd tunge hver.

Når det var to skattegårder i 1577, var det nok også minst så mange ved utgangen av gammelnorsk tid (1350); men det er ikke sannsynlig at delingen går så svært langt tilbake. Det betyr riktignok ikke noe i så måte at hverken Rødeboka eller Håkon Håkonssons saga snakker om deling, men bare om L. like frem; for en kan svært ofte av en kilde se at en gård var delt, mens allikevel en annen kilde bare nevner gårds-navnet uten noe tillegg "nordre", "søndre" el. lign. Men når sagaen forteller at sysle-mannen Olav Mok var i bryllup på Løri, vil vi jo helst tro at det var en riktig storgård det gjaldt - og det må Løri ha vært før delingen. I samme retning peker det at gården var rett stevnedet i middelalderen. Og fremfor alt tyder eierforholdene på at gården blev delt forholdsvis sent, for vi finner ennå i begynnelsen av nyere tid nøyaktig samme eiere med nøyaktig like store eiendomsparter på hver av matrikkelgårdene.

Eierforhold

Efter RB eide Sørums prestebol 11 ertogbol (3 2/3 øyresbol) "i Læirini". 1575 og senere er denne presteparten fordelt

gårdene innenfor Grev Axels gods og kan godt tenkes å ha vært centret for det engang.

Lederens spalte

Andreas Holmsen

Årsmøte i Blaker og Sørum historielag holdes på Meierigaarden Kro på Lørenfallet mandag 14. februar klokka 19.00

Rektor Magnus Osland og lærere fra Sørum musikksskole spiller musikk skapt i Sørum.
Forfatteren Eystein Eggen kåserer om "Året 1450".
Vanlige årsmøtesaker. (Papirer følger vedlagt.)
Servering.

med 2 ½ lpd på hver av gårdene. Parten er ikke større enn at en helst vil tro presten hadde fått det fra en almindelig velholden bonde. Det peker tilbake til tiden før gården kom inn i Sudreimsættens eie; men det må også ha vært før delingen, for Sudreimsparten var likesom presteparten i nyere tid fordelt med samme skyld på hver gård: 2 skpd tunge. Dette var resten av skylda og hovedparten, som bygsla fulgte med. Ved tillegget av Vølner engeland, som også var Sudreims-gods, kom skylda av denne eiendomsdelen opp i 2 ¼ skpd for hver gård. Slik var skyld og eiere ennu i 1647.

Skea

Dette var 1 fullgard med rugulær vissøretakst i 1577, så det er ingen grunn til å tro at det var flere gårder i gammel-norsk tid. En vil gjerne også vente at det skulde være en udelt, stor gård dengang siden det nærmest ser ut til at Sudreimsættens stammer herfra. I nyere tid var det en meget stor fullgård med skyld 3 skpd tunge.

Eierforhold

Skea hørte til Grev Axels gods likesom Gjester, og hadde samme eierhistorie til 1647. Skea var den største av de Sørumgårdene som hørte til dette godset, og som for det meste lå samlet nettopp i strøket her (Skea, Gjester, Bøler og Åsgård). Det kan passe godt med at Skea engang var setet for den slekten som senere slo sig til på Sudreim. Skea er i det hele en av de største

Disse linjene skrives dagen etter Kultur-dugnad 2000 på Frogner. Det faller lett å være entusiastisk. For første gang samlet de frivillige organisasjonene i Sørum seg til en felles manifestasjon. Siden Magnar Osland og Musikkrådet stod som initiativtaker, var det naturlig nok korps og kor som dominerte, men lørdag 15. januar stilte husflidlag, bondelag, sanitetsforeninger, motorsykelklubb, skytterlag, hagelag, sjakkklubb og mange, mange andre sin virksomhet til skue gjennom stands. Felles for alle var at de gjerne ville vise fram hva de stod for og verve nye medlemmer. Historielaget og Blaker Skanses Venner var også blant utstillerne. I historielaget var vi så heldige at okkupasjonshistorisk utvalg hadde klart å gjøre ferdig boka "Okkupasjonen i Sørum 1940 - 45" akkurat i tide til Kultur-dugnad 2000. Og med messerabatt gav det salget en flyng start.

Så godt besøk som det var på de ulike forestillingene under Kultur-dugnad 2000, vil vi tro at arrangementet også gikk med økonomisk overskudd. Og dersom noen av de samme ildsjelene som bidro til den tekniske gjennomføringen også er villige til å stille opp neste år, tror vi det er gode muligheter for en Kultur-dugnad 2001. Nok en gang har det vist seg at kommunen med bruk av svært begrensede økonomiske tilskudd får til svært mye.

Rent teknisk var det vanskelig å kombinere utstillingene lørdag med arrangementer fra scenen. Skulle jeg ønske noe for et eventuelt arrangement neste år,

ville det være å la utstillingene stå lenger, gjerne to dager, og så ha opptil flere konsert- og foredrags-arrangementer samtidig. Dette kan gjøres dersom man i stedet for en idrettshall velger f.eks. Bingsfoss ungdomsskole som arena. Da kan klasserommene være stands, og konserter og større fellesarrangementer finne sted samtidig i aulaen eller i Festiviteten like ved. **Svein Sandnes**

Artikler fra Blaker og Sørum historielag - en bibliografi

En av våre interesserte lesere har ved inngangen til sjette årgang av disse utgivelsene spurt om det ikke er mulig å gi en oversikt over hvor han finner artiklene i sine gamle utgaver. Det er en oppfordring vi herved følger:

Artikkel nr. 1 - 1995

Morten Moen: Nordli fra storgård til barnehage

Artikkel nr. 1 - 1996

Gudbrand Rødsrud: Hestetransport med varer fra Frogner til Kristiania

Artikkel nr. 2 - 1996

Terje Askvig: Moer Korens Dagbøger

Gunhild Nilsen: Julekveld på Yssimoen

Annie Selle: Julens mattradisjoner på Romerike, I

Artikkel nr. 1 - 1997

Leif Mathisen: Bingen lenser

Gunhild Nilsen: Husbyggen Nils

Svein Sandnes: Lenseprosjektet i gang

Artikkel nr. 2 - 1997

Per O. Asak: "Børkeættens saga"

Gunhild Nilsen: Smeden Antons ungdom

Svein Sandnes: Kontingentøkning etter benkeforslag

Artikkel nr. 3 - 1997

Kristian Kleven: Minner fra Blaker musikkliiv

Gunhild Nilsen: Høkeren Gunerus

Odd Skullerud: Gjørtlerhåndverket i Blaker

Ingeborg Østbye: Stokkebåtfunn i Fet

Artikkel nr. 4 - 1997

Bjørn Bjørnsen: Verk og virksomhet i 75 år

Knut Røst Hagen: Rånåsfoss kraftanlegg

Gunhild Nilsen: Anton + Petrine=sant

Svein Sandnes: En fascinerende fortelling om fossen og samfunnet

Artikkel nr. 5 - 1997

Per O. Asak: "Børkeættens saga", del 2

H.O. Christophersen: Kongeveien II

Knut Liestøl: P. Chr. Asbjørnsen som huslærer på Børke i Sørum

Gunhild Nilsen: Kongeveien

Svein Sandnes: 75 år med Blaker Idrettslag

Rolf Aas: Rånåsfossen - fossedall og stryk før kraftverket kom

Artikkel nr. 6 - 1997

Magne Hofstad: Håken Bårkensjøgg

Kristian Lieungh: Gamle veier i Frogner

Gunhild Nilsen: I smia i Brua

Svein Sandnes: Nå er det tid for å lage bygdebøker for Sørum!

Annie Selle: Julens mattradisjoner på Romerike, II

Artikkel nr. 1 - 1998

Kristian Lieungh: Fra min skoletid på Frogner

Gunhild Nilsen: Daglige måltider i Brua

Svein Sandnes: Bingen lenser-prosjektet fortsetter videre i 1998

Artikkel nr. 2 - 1998

Kari Torp Manengen: Gårdshistorie for Øst-Bingen

Svein Sandnes: Blaker Skanses Venner stiftet

Svein Sandnes: Ny leder og reviderte lover på årsmøtet til historielaget

Svein Sandnes: Valstad café prøveåpnet

Kåre Sæther: Sørum i krigsårene 1940 - 45

Artikkel nr. 3 - 1998

Svenn-Erik Mamelund: Spanskesyken - en glemt 80-åring?

Gudbrand Rødsrud: Kirken brenner!

Margrete F. Simensen: Kokegropene ved Haugtun

Odd Skullerud: Jordbærproduksjon i Blaker

Svein Sandnes: Bingen Lensers Venner

Svein Sandnes: Sommerstevne i Blaker Skanses Venner 20. juni

Oscar Johannes Snedkerud: Hustukt og barnearbeid

Artikkel nr. 4 - 1998

Thor Hexeberg: Sørum Meieri 1960 - 1974

Kari Torp Manengen: Gårdshistorie for Fossum nordre i Blaker sogn

Kari Torp Manengen: Korrigert slektstavle for brukere av Øst-Bingen

Dag Nordsveen: Kommunal verneplan for veiger, bruer og vegrelaterte kulturminner i Sørum

Oscar Johannes Snedkerud: Mat og helse

Snorre Sturluson: Erling Skakke i Sørum

Artikkel nr. 5 - 1998

Per O. Asak: Aussen, Frogner i Sørum - garden ved veiens ende

Johannes Eid: For risikabelt?

Kristine Goplen: Meieributikken i Lørenfallet

Kjell H. Huseby: Ta Sørum-sangen i bruk!

Kristian Lieungh: Litt om sentrumsdannelsen i Frogner

Svein Sandnes: Et vellykket sommerstevne

Svein Sandnes: Vern gjennom bruk

Oscar Johannes Snedkerud: Konfirmasjonen

Artikkel nr. 6 - 1998

Johan Eid: Om samvirkejus

Fredrik Lindstrøm: Vegnavn i Sørum

Oscar Johannes Snedkerud: Høytid og fest

Christian Sulheim: Gje eldsjelane ei oppmuntring

Sigrid Undset: Hos Jon Raud på Sudreim

Artikkel nr. 1 - 1999

Oluf Børgessøn: Biskop Jens Nielssøns reiseoppteignelser 1597
Kristian Lieungh: Bestefar
Kari Torp Manengen: Gårdshistorie for Mork østre i Blaker sogn
Svein Sandnes: Middelalderen på Romerike
Svein Sandnes: Nye eiere til Mork østre
Svein Sandnes: Oppvekst på Melvold i Frogner i mellomkrigstida
Hallgeir B. Skjelstad: Barn drept av ulv i Sørum?

Artikkel nr. 2 - 1999

Thor Hexeberg: Gardshistorie for Hexeberg, del 1
Kristian Lieungh: Far
Dag Nordsveen: Pilgrimsleden gjennom Sørum
Svein Sandnes: Fløting gjennom århundrer
Svein Sandnes: Historielaget krever originalen av stokkebåten til Sørum

Artikkel nr. 3 - 1999

Thor Hexeberg: Gardshistorie for Hexeberg, del 2
Kristian Lieungh: Mor
Svein Sandnes: Kulturminner og skogbruk

Artikkel nr. 4 - 1999

Andreas Holmsen: Gårdshistorie inntil 1647, Egner
Kristian Lieungh: Småen
Hildur Roll-Hansen: Bygdebokseminar på Økomuséet på Toten
Svein Sandnes: Om "våre" gutter på skauen
Odd Skullerud: Christian Birch-Reichenwald og Blaker Skanse

Artikkel nr. 5 - 1999

Line Fredheim: Funn av jernalderbosetting på Huseby gard ved Lørenfallet
Line Fredheim: NSB kaster ut Tertitten
Andreas Holmsen: Gårdshistorie inntil 1647, Vølner, Flaen og Sæteren
Birger Kirkeby: Om Andreas Holmsens manuskript til gardshistorien
Ellen Margrete Knivslund: En 2000 år gammel historie fra Sørum på Raumariciae
Kristian Lieungh: Lek og arbeid
Magnar Osland: Tradisjonsmusikk i Sørum
Svein Sandnes: Hva partiene sa før valget
Svein Sandnes: Tusenårsfeiringen i Sørum
Rolf H. Aas: Einar Aas Haneborg - krigsseiler og skipsfører fra Sørum

Artikkel nr. 6 - 1999

Andreas Holmsen: Gårdshistorie inntil 1647, Vølneberg og Gjester
Kristian Lieungh: Julekvelden
Svein Sandnes: Dampende erotikk langs Glomma-bredden
Svein Sandnes: Fredrik Bjørge har skrevet hovedoppgave om den eldste gardshistoria i Sørum
Svein Sandnes: Historien om plassen Snedkerud i Blaker
Svein Sandnes: Okkupasjonshistorien i Sørum presentert på møte i Rådhuset

Artikler fra Blaker og Sørum historielag redigeres av Svein Sandnes

Returadresse: Svein Sandnes
Postboks 62, 1927 RÅNÅSFOSS

B